

МИРА САНДИЧЪ

НАРОДНИ МУЗЕЈ КРУШЕВАЦ

МИРА САНДИЋ

СКУЛПТУРЕ

Крушевац, 1995.

НАРОДНИ МУЗЕЈ КРУШЕВАЦ
Концепција изложбе:
МИРА САНДИЋ
ЕМА РАДУЛОВИЋ

Текст, документација
ЉУБИЦА МИЉКОВИЋ

Фотографије:
ЖИКА ВУЧЕНИЋ (Танјуг)
ПЕТАР ЋЕРАНИЋ

Издавач:
НАРОДНИ МУЗЕЈ КРУШЕВАЦ

Одговорни уредник:
ДРАГАН РАШКОВИЋ

Штампа:
Приватна штампарија
"Цонић", Церска бб, Параћин, Тел. 035/555-427

Насловна страна:
"Игра" (1980), из циклуса
"Игра и раст", кат. 8

Каталог се издаје поводом
одржавања изложбе скулптура
Мире Сандић у Народном музеју
у Крушевцу
од 6. марта до 6. априла 1995. године.

Тираж: 300 примерака ћирилицом

Мира Сандић се у Крушевцу представља избором дела насталих у распону од 1972. до 1993. године. Недостају њени рани радови с краја шесте деценије, којима је ступила у ликовни живот, као и они из шездесетих година, значи из времена када је достигла пуну стваралачку зрелост. Ипак, изложба у крушевачком Народном музеју упућује у њен целокупни опус, јер су заступљени скоро сви мотиви које обрађује, пре свега дечји портрети, фигуре и фигуралне композиције са децом, затим актови, животиње и ликовни записи о... Она се од почетка определила за фигурацију, мада је од средине шесте деценије код нас превласт однела апстракција, много хваљена и широко распрострањена. Ипак, уз апстрактне, опстали су антропоморфни облици које су многи вајари неговали и развијали у неколико смерова. Мира Сандић је истрајала у уверењу да прави уметник сваким делом испољава свој доживљај света, својеврстан егзистенцијални немир и много тога што га, једнако као и посматрача, подстиче на размишљање. Зато начин којим ће остварити замисао, због које и ствара, треба да одговара њеном сензибилитету, а подразумева се да свако остварење мора да достигне и високе естетске вредности. Она је имала храбрости да се одупре неконтролисаном, олаком прихватању актуелних промена и уобличила је особен рукопис. Уметност се у непрекидном току увек враћа појединим проблемима које свако разрешава на свој начин. Они који верују постају претече и предводници, а не вечити пратиоци туђих достигнућа. Тако се и Мира Сандић, сасвим спонтано, нашла у матици збивања повратком фигурације почетком шездесетих година и припада њеном поетском усмерењу.

Целокупно дело Мире Сандић поседује неке заједничке особине на које ћемо сажето указати. Користи искључиво класичне технике и материјале. У зависности од основне замисли одлучује се за пуну пластику или рељеф. Податност гипса или глине, изазов неочекиваности бронзе или опирање камена у великој мери условљавају и одређују њен поетски исказ. Тежиште истраживања Мире Сандић било је различито, а условило је неколико

стваралачких фаза и одређен иконографски репертоар. После појединачних портрета, код којих доминира израз и животност синтетичких облика, радила је издужене дечје фигуре, на којима се истиче покрет, за разлику од анималистичких мотива, чије су поједностављене форме укочене, снажне и напете. Уследиле су фигуралне композиције изведене пуном пластиком, на којима у складну целину повезује више разнородних волумена. Већ тада се поставило питање односа маса и шупљина, као вечити изазов вајара, који је она разрешавала у циклусима Прозори и Ликовни записи о... Експресивно моделоване људске фигуре на прозорима спојила је са елементима архитектуре и белином зидова који су постали саставни део ових рељефа, јер је простор полако продирао у ткиво приказа, једнако као и колористички ефекти. У најновијим ликовним записима првенствено се посветила истраживању односа форме и боје, а ови полихромисани рељефи се одликују и пиктуралношћу. Каткад из ових пластичних садржаја избије фабула као битно својство дела, којом јасније објасни поједина стања и особине људи, њихова веровања и легенде, подсети на трагичне догађаје из прошлости, а пре свега на младост и безбрижно одрастање.

Могло би се рећи да је основна преокупација Мире Сандић форма, односно вечита загонетка како обликовати пуну масу и како јој удахнути осећања, она најтананија које поседује модел, али и сам уметник? Како у том споју емоција не занемарити личност портретисаног и не изгубити сопствене емоције, односно затвореним волуменом испољити најсуптилније титраје душе? Мира Сандић је успешно разрешила овај проблем. Можда управо због њега најчешће ваја искрене дечје ликове или њихова још увек неразвијена тела из којих се слуту бујање младости и лепоте, онај вечити ток живота који она поистовећује са уметношћу. Чини се да је за њу настајање дела исто што и стварање новог свемира. Мира Сандић се супротставља деструктивним снагама и својим вајарским радовима слави стварање и трајање. Иако полазиште налази у природи, она не опонаша виђено, већ га претаче у свој естетски доживљај. Извесна стилизација и свођење на ликовне законитости; промишљено грађење форме и композиција у којима је сваки детаљ битан, подређен основном облику који условљава његово даље развијање; изванредна моделажија; тананим прелазима повезани планови; често сучељавање глатких и храпавих површина, а самим тим светлости и сенке; ритмовање маса; својеврсни урези од којих вибрирају површине; вешто сугерисање покрета, осећања и изрази; колористичке вредности постигнуте истанчаним односима природне боје бронзе и њене најфиније зелене патине, а у најновијим делима и доминација боје, одлике су вајарских радова Мире Сандић. Она је изградила особен, препознатљив стил који проистиче из њеног поимања уметности, али који се додирује или чврсто повезује са савременим токовима и њеним делима одређује универзалне вредности.

Љубица МИЉКОВИЋ

18. АУТОПОРТРЕТ (1984)

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

МИРА САНДИЋ је рођена у Београду (1924), где живи и ствара. Завршила је студије вајарства (1955) и постдипломске студије (1957) на Академији ликовних уметности, у класи проф. Илије Коларевића. Осим скулптуром, бави се керамиком и таписеријом.

Редовно излаже самостално од 1957. и учествује на заједничким смотрама југословенских уметника код нас и у иностранству.

Добила је неколико значајних награда, између осталих и Златно дјело Удружења ликовних уметника Србије. Њене скулптуре се налазе на јавним местима, као и многим музејима, галеријама и приватним збиркама у Југославији и у свету.

КАТАЛОГ

1. МАМИН ШЕШИР (1972)
гипс, висина 50цм
2. ВЕЛИКИ ХОР (1972)
бронза, висина 60цм
3. ЛЕЖЕЋИ АКТ (1972)
бронза, дужина 155 цм
4. ОВАН (1972)
камен, 30х33цм
5. МЕШОВИТИ ХОР (1974)
бронза, висина 42цм
6. ПАС - МОЈ ПРИЈАТЕЉ (1979)
бронза, 39х13 цм
7. ЗМАЈЕВИ ЛЕТЕ ВИСОКО (1979)
релјеф - гипс, 32х47цм
8. ИГРА (1980)
бронза, 34х19цм
9. ТРИО (1980)
бронза, 37х12цм
10. БИК (1980)
камен, 34х32цм
11. ПОНОЋНИ КРИТИЧАР (1980)
камен, висина 34цм
12. ПАД (1981)
бронза, 20х36цм
13. ФИСКУЛТУРА (1981)
бронза, 15х27цм
14. РАДОСТ ЖИВЉЕЊА (1981)
релјеф - гипс, 37х27цм
15. СОБА 202 (1981)
релјеф - гипс, 34х24цм
16. СОВА (1981)
камен, висина 35цм
Вл. Народни музеј Крушевац
ул. инв. 1501
17. ЛЕТО (1983)
релјеф - гипс, 49х52цм
18. АУТОПОРТРЕТ (1984)
бронза, висина 31цм
19. СУСРЕТ (1986)
бронза, 40х8цм
20. ЗЛАТОРУНИ ОВНОВИ (1986)
бронза, 19х28цм
21. ФИГУРИНА СА ЛЕПЕЗОМ (1987)
бронза, 43х10цм
22. ФИГУРИНА - МЛАДОСТ (1988)
бронза, висина 44цм
23. ПОРТРЕТ СТЕВИЦЕ (1991)
бронза, висина 29цм
Вл. Драган Перовић, Београд
24. ПОРТРЕТ ДРАГИЦЕ (1991)
бронза, висина 38цм
Вл. Драгица Ломпар, Београд
25. КРАГУЈЕВАЦ 1941. (1991)
релјеф - гипс, 56х33цм
26. ПОРТРЕТ НЕМАЊЕ (1992)
гипс, висина 28цм
Вл. Веселин Ладић, Београд
27. ЛИКОВНИ ЗАПИС О ЉУБАВИ (1992)
теракота, 42х27цм
28. ЛИКОВНИ ЗАПИС О ЗАВЕТНОМ ДРВЕТУ (1992)
теракота, 35х36цм
29. ЛИКОВНИ ЗАПИС О ЖРТВОВАНОМ (1992)
теракота, 30х27цм
30. ЛИКОВНИ ЗАПИС О НЕВЕРСТВУ (1993)
теракота, 52х31цм
31. ЛИКОВНИ ЗАПИС О КИШИ (1993)
теракота, 41х31цм

І. МАМІН ШЕПІР (1972)

14. РАДОСТ ЖИВЉЕЊА (1981)

2. ВЕЛИКИ ХОР (1972)

4. OBAH (1972)

16. COBA (1981)

3. ЛЕЖЕЋИ АКТ (1972)

